

■ ■ Społeczności zorganizowane z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju

Społeczności i regiony, w których żyjemy, zarówno miejskie, jak i wiejskie, to środowiska mające największy bezpośredni wpływ na nasze życie. Wszyscy pragniemy, aby nasze najbliższe otoczenie było na tyle zadbane i dobrze prosperujące, na ile jest to możliwe.

Zmiany klimatyczne stanowią problem na skalę światową, jednak ich skutki będą odczuwalne na poziomie lokalnym przez każdego z nas. Większość problemów z tym związanych można rozwiązać poprzez zwiększenie zrównoważonego rozwoju lokalnych społeczności. Obszary ekologicznie wrażliwe takie, jak wyspy, tereny podmokłe czy górskie są najbardziej narażone na skutki zmian środowiskowych, dlatego w ich przypadku zachęta osiągnięcia większego zrównoważenia jest silniejsza.

Konieczność zmniejszenia zależności od paliw kopalnych oraz wytwarzania czystszej energii może oznaczać szansę dla bardziej odosobnionych regionów o ograniczonym dostępie do konwencjonalnych zasobów energii. Utworzenie nowych odnawialnych źródeł energii sprawi, że takie społeczności staną się bardziej samowystarczalne. Natomiast wykorzystanie rozmaitych instalacji, np. wiatraków czy elektrowni słoneczno-ciepłych, pozwoli również na utworzenie nowych miejsc pracy na szczeblu lokalnym.

Obszary miejskie, a szczególnie śródmieścia metropolii, narażone na bezpośredni zgubny wpływ czynników takich, jak zatępy uliczne, hałas czy zanieczyszczenia powietrza, zachęca się do powiększania terenów zielonych. Ponadto usprawnienie transportu publicznego może przynieść wiele korzystnych zmian i ograniczyć całkowite zużycie energii.

:: Co robi UE?

Polityki

- Przyjęcie przez Komisję Europejską **pakietu środków dotyczących zmian klimatycznych w dniu 23 stycznia 2008 roku**. Ten dalekosiężny pakiet propozycji pomoże w realizacji zobowiązań podjętych przez Radę Europejską w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym oraz do promowania odnawialnych źródeł energii. Zawarte w pakiecie propozycje wykazują, że cele uzgodnione w marcu 2007 roku przez państwa członkowskie podczas przyjmowania pakietu „**Energy for a changing world package**” są możliwe do osiągnięcia z technologicznego i ekonomicznego punktu widzenia, a ich realizacja otwiera niepowtarzalne możliwości gospodarcze dla tysięcy europejskich przedsiębiorstw. Środki te doprowadzą do znaczącego zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych we wszystkich krajach i pozwolą wyznaczyć cele możliwe do wyegzekwowania pod względem prawnym.
- Unijny **plan działań dotyczący efektywności energetycznej** podkreśla potrzebę utworzenia „Porozumienia między Burmistrzami”. Porozumienie to pozwoli zbudować sieć najbardziej pionierskich miast Europy uczestniczących w wymianie i stosowaniu najlepszych praktyk w zakresie efektywności energetycznej.
- **Zielona księga w sprawie mobilności w mieście** (z września 2007) koncentruje się na kwestiach poprawy płynności ruchu w miastach, zwiększenia obszarów zielonych, stworzenia bardziej inteligentnego transportu miejskiego oraz poprawy jego dostępności i poziomu bezpieczeństwa.

Finansowanie

- **Program Inteligentna Energia - Europa (2007-2013)** wspiera projekty społeczności kierujących się zasadą zrównoważonego rozwoju. Od 2004 roku w poprawę wydajności energetycznej oraz w zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii zaangażowało się ponad 200 takich społeczności. Na przykład celem projektu ASPIRE jest utworzenie możliwego do powielenia modelu „Społeczności zrównoważonej energii” na peryferyjnych obszarach UE. Patrz www.aspire-project.eu
- Kwestia efektywności energii jest priorytetem dla **funduszy strukturalnych UE** na lata 2007-2013. Projekt **JESSICA**, będący wspólną inicjatywą Komisji Europejskiej i Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), ma na celu pomóc władzom lokalnym na terenie UE w wykorzystaniu mechanizmów inwestycyjnych do promowania zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

Inicjatywy

- Projekt **CIVITAS** pomaga miastom wdrażać technologie i polityki w zakresie efektywnych energetycznie systemów transportu <http://www.civitas-initiative.org/main.phtml?lan=en>.
- Projekt **ELTIS** wspiera przekazywanie wiedzy i wymianę doświadczeń w zakresie transportu miejskiego i regionalnego <http://www.eltis.org>.
- Projekt **CONCERTO** pomaga społecznościom lokalnym uzyskać większą niezależność i efektywność w wykorzystywaniu energii.

:: Zrównoważona energia na rzecz lokalnego rozwoju

Kwestia zrównoważonej energii ma wpływ na politykę i strategię lokalną w wielu dziedzinach, takich jak rozwój regionalny, urbanistyka, transport czy szkolnictwo. Aby wyłonić obszary o największym potencjale zarówno pod względem infrastruktury, jak i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw czy gospodarstw domowych, można przeprowadzić energetyczną diagnozę społeczności lokalnych.

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii może prowadzić do powstania nowych miejsc pracy oraz urozmaicenia gospodarki regionalnej, szczególnie na terenach wiejskich. Produkcja biomasy i biopaliw może otworzyć nowe możliwości dla gospodarstw rolnych. Jednakże kryteria wyznaczone przez UE odnośnie zrównoważonej energii są bardzo surowe ze względu na konieczność zapewnienia równowagi w produkcji biopaliw tak, by nie kolidowało to z ogólnymi celami wyznaczonymi dla sektorów środowiska i rolnictwa. Do obsługi wiatraków, elektrowni słoneczno-ciepłych czy instalacji fotowoltaicznych niezbędny jest człowiek. W przypadku terenów odosobnionych takich, jak wyspy, zrównoważona energia, a w szczególności energia odnawialna, może przyczynić się do przezwyciężenia problemu izolacji geograficznej i zapewnić stały dostęp do zasobów energii.

Na terenach miejskich polityka planowania, budownictwa socjalnego, mobilności oraz transportu zawsze wiąże się ze zużyciem energii. Duży potencjał oszczędności energetycznej leży w bardziej energooszczędnym oświetlaniu ulic czy w udzielaniu zielonych zamówień publicznych. Natomiast zwiększanie zrównoważenia energetycznego może iść w parze ze zrównoważeniem społecznym i gospodarczym. Na przykład, poprzez odnowienie zniszczonych budynków zgodnie z kryteriami efektywnego wykorzystania energii można zregenerować całe dzielnice i przyciągnąć w dane miejsce nowych mieszkańców i przedsiębiorców.

:: Dobre praktyki

Zielone światło, Graz – Modernizacja oświetlenia ulic i oszczędność energii w mieście Graz (Austria) – Agencja Energii Graz

W 2005 roku na głównych ulicach miasta przeprowadzono całkowitą modernizację oświetlenia. Koszty inwestycji w nową technologię zrekomensowano oszczędnościami, który miały być uzyskane w przyszłości. Zawarto 15-letnie porozumienie finansowe, które nie wymagało od władz lokalnych wpłacania zaliczek, a jednocześnie pozwoliło na zachowanie udziału w uzyskanych oszczędnościach.

W pierwszym roku zainstalowano 718 nowych lamp wyposażonych w najnowocześniejszy system regulacji. Całkowita kwota uzyskana z oszczędności energetycznych wyniosła około 67 000 euro, z czego miasto, po odciążeniu kosztów inwestycji, otrzymało około 30 000 euro. W najbliższych latach jeszcze więcej spośród 15 000 świateł tego miasta poddanych zostanie modernizacji, co potencjalnie przyniesie jeszcze większe oszczędności.

http://www.managenergy.net/download/local_energy_action_2007.pdf

:: Porozumienie między burmistrzami

Celem Porozumienia jest utworzenie sieci burmistrzów stojących na czele miast europejskich, współpracujących z Komisją Europejską w sprawie wymiany doświadczeń i praktycznej wiedzy na temat sposobów zachowania równowagi w większości pionierskich miast i miasteczek. Chęć udziału w projekcie wyraziło niemal 100 europejskich miast, w tym 15 stolic.

Burmistrzowie podpisujący Porozumienie zobowiązali się ograniczyć do 2020 roku emisję CO₂ o 20% poniżej poziomu wyznaczonego przez UE. W ciągu roku od podpisania Porozumienia burmistrzowie mają za zadanie stworzyć plan działań na rzecz zrównoważonej energii, wyszczególniający konkretne kroki, które zostaną podjęte, by osiągnąć ten cel. Ponadto, do obowiązków burmistrzów należeć będzie mobilizowanie lokalnej ludności cywilnej do czynnego uczestnictwa w procesie tworzenia planu.

Natomiast rolą Komisji jest zapewnienie, aby udział owych miast w Porozumieniu został szeroko nagłośniony, a ich starania zostały dostrzeżone przez społeczeństwo.

:: Społeczne zaangażowanie

Zadaniem władz publicznych jest motywowanie lokalnych społeczności do zachowania większego zrównoważenia. W tym celu mogą one organizować działania uświadamiające, a także wykorzystywać zdolności nabywcze do zachowania równowagi za sprawą zielonych zamówień publicznych. Władze mogą dawać przykład oraz czerpać korzyści z praktycznej oszczędności energetycznej w zrównoważonym budownictwie, projektowaniu i renowacji budynków użyteczności publicznej, zdobywaniu dla tych budynków certyfikatów zgodności z Systemem Eko-Zarządzania i Audytu (EMAS), czy też poprzez użytkowanie w ramach publicznej floty pojazdów energooszczędnych.

W działania na rzecz zrównoważonej energii zaangażowane powinny być indywidualne osoby, lokalne przedsiębiorstwa, szkoły oraz organizacje pozarządowe. Większa świadomość obywateli i przedsiębiorców oznacza możliwość podejmowania przez nich działań w sposób bardziej zrównoważony w życiu prywatnym i zawodowym. Społeczeństwo powinno być informowane o lokalnych przedsięwzięciach promujących bardziej inteligentne użycie energii, a także powinno mieć możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami władz w celu uzyskania dodatkowych informacji. Kampanie informacyjne powinny skupiać się na staraniach podjętych w konkretnych dziedzinach takich, jak zmiany klimatyczne czy kultura mobilności w mieście, a także zwiększać świadomość gospodarczego i środowiskowego wpływu polityki zrównoważonej energii.

Partnerstwo zarówno na szczeblu lokalnym, jak i europejskim może zapewnić efektywne wdrożenie strategii zrównoważonej energii. Oznacza to współpracę samorządów lokalnych, agencji energetycznych, izb handlowych, specjalistów w dziedzinie energii oraz dostawców technologii odnawialnej w celu zapewnienia środków finansowania i wymiany najlepszych praktyk.

:: Dobre praktyki

**Cornwall Sustainable Energy Partnership,
Wielka Brytania**

Hrabstwo Kornwalii leżące w południowo-zachodniej Anglii jest jednym z pierwszych subregionów, który w 2004 roku sporządził plan działań na rzecz zrównoważonej energii. Plan ten obejmuje strategię zwiększenia poziomu równowagi energetycznej na tym wiejskim obszarze.

W ramach planu przewidziano określone działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej oraz zwiększenia odnawialnych źródeł energii. Działania te powinny pomóc w rozwiązaniu problemów społecznych (np. ubóstwo), kwestii gospodarczych (dystrybucja energii) i środowiskowych (zmiany klimatyczne). Głównym celem jest zwiększenie przypadającej na ów region proporcji energii elektrycznej uzyskiwanej z odnawialnych źródeł z około 6% w chwili powstawania planu do 11-15% do 2010 roku.

http://www.managenergy.net/download/local_energy_action_2007.pdf

:: Czym jest ManagEnergy?

ManagEnergy to inicjatywa Dyrekcji Generalnej ds. Energii i Transportu Komisji Europejskiej, oparta o plan Inteligentna Energia – Program dla Europy. Ma na celu wsparcie lokalnych i regionalnych działań w zakresie wydajności energetycznej oraz energii odnawialnych poprzez warsztaty szkoleniowe i wydarzenia internetowe. Dodatkowo udziela się informacji o studiach przypadków, dobrej praktyce, ustawodawstwie i programach europejskich.

ManagEnergy to także europejska sieć lokalnych i regionalnych agencji energetycznych (LEAs). Agencje te promują wprowadzanie dobrych praktyk zarządzania energią, wspierają zrównoważony rozwój, udzielają informacji i wskazówek oraz oferują inne usługi, w zależności od miejscowych potrzeb. www.managenergy.net

Klauzula o wyłączeniu odpowiedzialności i nota o prawach autorskich dla zestawu informacji programu ManagEnergy
Niniejszy zestaw informacji został opracowany w imieniu Komisji Europejskiej. Komisja Europejska nie gwarantuje dokładności danych i informacji w nim zawartych, ani nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek ich użycie.

© Wspólnoty Europejskie, 2008

Reprodukcja dozwolona pod warunkiem podania źródła.

K O M I S J A
EUROPEJSKA